

24. september 2019

2020-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut naalackersuisoq / Naalackersuisoq for finanser)

Naalackersuisut 2020-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaat pillugu Siumumiit saqqummiukkumasagut saqqummiutissavakka.

Ataatsimut isigalugu minnerunngitsumik ukiunut tulliuuttunut sisamanut isiginnilluni piumasagaatit Naalackersuisunit naammassineqartutut isikkoqarput. Tamanna nammineerluni ajunngilaq.

Taamaakkaluartorli Siumiit oqaatigissavarput inatsisissatut siunnersuutip immikkoortuini saqqummiunneqartullu immikkut isigalugu isumaqaratta sumiiffiit nunap immikkoortui isiginerullugit saqqummiussaqaqtariaqaraluartut.

Siumumiit pingaartipparput nunatta naligiimmik ineriartortinneqarnissaata sulissutiginnissaa. Angorusupparput innuttaasut sumiikkaluarunilluunnit ulluinnarni atugassaata assigiimmik naligimillu tunngaveqarlutik ingerlanneqarnissaat.

Takusinnaasatta ilagaat sumiiffiit ilaanni sanaartornernut toqqaannartumik aningaasaliisoqarnissaanik takussutissaqaqngitsoq. Siumumiit isumaqarpugut tunngaviit aalangersimasut aallaavigalugit, soorlu uani atorineqarsinnaasunut ilaavoq inoqassuseq aallaavigalugu sanaartugassanik pilersaarusiortarnisaq.

Taamaakkalartorli aamma oqaatigisariaqarparput sumiiffiit ilaat kinguussaasimasut aamma immikkut isiginiarneqartariaqartut. Uani immikkut ullumikkut taagussanngilagut suunersut, isumaqarlutali tamanna Naalackersuisut eqqumaffigilluinnassagaat. Qularutigineqassanngilarli sapinngisarput malillugu uuma inatsisissap suliarineqarnerani tassunga tunngasut malinnaaffigissagatsigit. Siumumiit pingaartipparput nunap immikkoortuini sanaartornermik suliaqartut ukiunut arlalinnut pilersaarusiornissaminut periarfissaqarnissaat.

Siumumiit aamma isumaqarpugut Naalackersuisoqarfinni ataasiakkaani aningaasaliissutit suli sumut atornissaannik isummerfigineqarsimanngitsut ataatsimut isigalugit amerlavallaartut. Taakku katikkaanni miliuuninik arlalinnik imaqarput.

Siumumiit Naalackersuisunutnut kajumissaarutigissavarput aningaasaliissutit taamaattut qulakkeerneqaqqaartariaqartut sumut atorineqarnissaat aalajangiutereerlugit.

Soorlu tassani aamma pineqassapput IT-kut atugassarititat assigisaallu. Nunaqarfinni illoqarfiillu ilaanni soorlu aningaaseriveqarnikkut atugassarititat nutaamik isumaqatigiinniutigineqassapput allallu assigiinngitsumik sullissinerit assigiissarneqassallutik.

Tassunga ilaatinneqassapput Tele-kut attaveqaatit naligiinnerusumik assigiissarneqarnissaat.

Suliffissaaleqineq ataatsimut isigalugu annikilliarporpoq, nunattalu inuisa amerliartornerat ukiut ilaanni killormut aallartarluni.

Tamassumalu ajoraluartumik kingunerisaasa ilagisarpaat sulisinnaasut ikiliartornerannik. Meeqqanik utoqqarnillu pilersuisinnaasut amigaataalersarlutik. Taamaalillunilu sulisartunik nunanit allaneersumik pisariaqartitsineq annertusiartorluni.

Naalackersuisunut Siumumiit ilungersortumik kajumissaarutigissavarput suliniutinik malunnaatilinnik piareersasioqqullugit nunat allanut nuuttartut ikinnerpaamminnut pinissaat anguniarlugu.

Eqqumiiginarsinnaavormi nuna manna inuisa amerlasuut qimattaraat illuatungaanilu nunanit allamiut maanga nunasisartut amerligaluttuinnarlutik. Pissutsit taamatut ingerlaannalissappata ajoraluartumik kingunerisinnaavaa siunissami maani nunami pinngorfeqartut ikinnerussuteqalernerannik. Tamannalu pinngitsoortinneqartariaqarpoq.

Siumumiit 2020-imut aningaasatigut inatsisissamut isumaqatigiinniutissatut pingaartitagut ilaatigut makku saqqummiukkusuppagut. Qulequtanngorlugit saqqummiutissavakka:

1. Nunatsinni pisortani atorfinititsisarnermi Kalaallit Nunatsinneersut ilinniagartut ilinniakkaminnik naammassinnikkaagata atorfinititsittarnissaannut aporfiusartut tamaasa piiarneqarnissaat, soorlu inissaqarnikkut meeqqanut paaqqinnittarfeqarnikkut il.il. qanormi avataaneersut danskit nuanallu allamiut kisiisa atorfinititsisarnermi immikkut isiginiarneqartassappat.
2. Ilinniartut peqatigiiffiannut Avalammut aningaasaliissutaasartut 2018-imut aningaasaliissutaasut naapertorlugit qaffatseqqinneqarnissaat.
3. Suliffeqarfinni tamani oqaatsitta atugaanerat siuarsarniarlugu suliassanut aningaasaliissuteqartoqassasoq, kiisalu google-kut nutserutissap kalaallisuumiit danskisuumut tuluttuumullu illuanullu oqaasileriffimmut aningaasaliissutit qafaallatsinneqarnissaat.
4. Aalisakkerinermut ilinniartitaanerit aallartinneqarnissaat 2020-imi aallartinnissaat annguniarlugu sulianut aningaasaliissuteqarnissaq.
5. Teknikkikkut Ilinniarfiusinnaasut qaffasinnerusut, soorlu maskinmesterimut il.il. Sisimiuni ingerlanneqartalersillugit aallartinnissaannut piareersarnermut 2020-imut aningaasaliissutissat qularnaarneqassasut. Tamanna Sisimiuni teknikkikkut ilinniarfik suleqatigalugu aqqissuunneqassaaq ingerlanneqarlunilu.
6. Meeqqat atuarfiinik piorsaaneq sanaartornerlu ingerlateqqinneqassasut.

7. Nunatta Ilisimatusarfianut Ilimmarfimmut aningaasaliissutaasartut ilanngartornagit ilinniartitaanernut naapertuuttuujuarnissaat alajangiusimaneqassaaq.
8. Meeqqanut paaqqinnittarfiit sinerissami pisariaqartinneqartunut naammattut pigilernissaannut ukiunut tulliuuttunut aningaasaliinissaq.
9. Nunaqarfinni nakorsiartarfeqanngitsuni nakorsiartarfeqalernissaannut aningaasaliinissaq.
10. Tasiilami nutaamik ulloq unnuarlu meeqqanut inuusuttuaqqanullu paaqqinnittarfiliortoqassasoq, ilaqtariinnut ataatsimoortumik katsorsaasarnissamut aamma periarfissiisumik.
11. Inuusuttorpasuit suliffissaqanngitsut ilinniarfissaqanngitsut ingerlaqqinnissaannut kommunit suleqatigalugit suliniutit immikkut ittut aallartinneqarnissaannut kommunit atuarfiit ilinniarfiit suliffeqarfiillu suleqatigalugit aaqqissuusseqatigiinnissamut aningaasaliisoqarnissaa.
12. Nunaqarfinni illu sulliveqanngitsuni illu sullivinnik sanaartoqqilernissamut ukiunut tulliuuttunut aningaasaliinissaq.
13. Nunap immikkoortuini kommuneni inuussutissarsiutitigut ajornartorsiuteqarfiusuni suliffissatigut piorsaanissamut immikkut suliat aallartinnissaannut aningaasaliinissaq.
14. Nunalerinerup uumasuuteqarnerullu ineriartortinnissaannut aningaasaliissutisatigut pisariaqartinneqartinneqartunut aningaasaliissutissatut pilersaarutaareersut naammassiniarnissaannut aningaasalersuinissaq. Aammalu Kalaallit Nunaanni nunalerinerup uumasuuteqarnerullu ineriartortinnissaannut periarfissaareersut naapertorluigut EU-mut qinnuteqartoqarnissaa kommunit suleqatigalugit suliarineqassasoq.
15. Nuummiit suliffeqarfiit pisortanit pingineqartut ilaasa sinerissamut nutserneqarsinnaasut nuunneqarnissaat sulissutigineqalissasoq.
16. Nunatsinni sulisoqarnikkut aaqqissuusseqqinnissap kommissioniliuullugu aallartinneqassasoq.
17. Illoqarfinni mikinerni mittarfeqqat suliaralugit aallartinnissaat Naalakkersuisut pimoorullugu sulissutigissagaat.
18. Sisimiuniit Kangerlussuarmut aqqusinniornissap aningaasalersorneqarnissaa pillugu pilersaarut kommune peqatigalugu suliaralugu aallartinneqassasoq.
19. Kalaallit Nunatsinni ineqarneq pillugu aaqqissuusseqqinneq (reform) kommissioniliuullugu aallartinneqassasoq.

20. Sinerissami inissaaleqinerit aningorniarlugit ukiuni tulliuttuni Namminersorlutik oqartusanit, Naalagaaffimmit, Kommuneniillu aningaasalersueqatigiiffiunissaa Naalakkersut suliaralugu aallartissagaat.
21. Sineriak tamakkerlugu inoqarfinni tamani eqqaaveqarnikkut aaqqissuussinerit isumannaatsumik ingerlanneqartarnissaat anguniarlugi suliat pimoorullugit ingerlanneqalernissaat Naalakkersuisut Kommuunillku sulissutigissagaat.
22. Nunaqarfinni illoqarfinnilu kuuinnartunik anartarfeqanngitsuni, anartarfiit ikuallaavittallit atorneqalernissaat anguniarlugi pilersaarusioreneq aallartinneqassasoq.
23. Nunatta kangiani Tasiilami nunaqarfiinilu, Ittoqqortoormiunilu aalisarnikkut ineriartortitsinissamut immikkut suliaqaqqinnissaq aallartinneqassasoq.
24. Avataasiornermi sinerissallu qanittuani aalisaarnermi suliffeqarfissuit kisiisa nakussakkaluttuinnartinnagit allanut aamma nutaanut pisassiisarnissap naammassineqarnissaa Naalakkersuisut sulissutigissagaat.
25. Aalisakkanik tunisassiornermi sinerissami Tunisassiorfinnik puttasunik pilersitsisinnaanerup ajornannginnerulernissaa anguniarlugi sulineq aallartinneqassasoq.
26. Nunatsinni arsaattarfissuup (nationalstadion) Inatsisartunit aalajangiunneqareersup sananeqarnissaata pilersaarusiulernissaa. Aammalu fond-it aningaasalersueqataasinnaasut aningaasalersueqataanissamut periarfissinneqarnissaat.
27. Niaqornaarsummi timersortarfeerassap sananeqarnissaa qulakkeerneqassooq
28. Nivaaq kanal-ip itisilernissaanut Naalakkersuisut aningaasaliissuteqassasut
29. Ikiaroorartumik akiuiniarneq sakkortusisamik annertusarneqassaaq:
Ikiaroorartooq ilaqutariit inuusuttullu inuunerannik annertuallaamik sequtserisuuvoq.
Taamaattumik ikiaroorartup annertunerusumik akiorneqarnissaa sulissutigineqassaaq.
Tamannalu ilaatigut ilanngaaserisunik amerlanerusunik, inoqarfinnilu amerlanerusuni atorfinitsitsisoqarnissaa aningaasaliiffiqineqassaaq.
30. Avatangiisitsinnik mingutsitsisumik ingerlatsisut akitsuuserneqartalernissaat:
2 a) Siumup pingaartippaat pinngortitatta avatangiisittalu eqqiluittuunissaa. Taamaattumik imartatsinnut mingutsitsineq annikillisinnaarlugu, minguiaavimmik (rensningsanlæg-imik) pilersitsinissaq aqqutissiuunneqassaaq, kommunit suleqatigillu arnerisigut. Taamaasilluni talittarfeqarfiit eqqaatalu mingutsinneqarnera annikillisinnaarlugu.
2 b) Aammalu aalisakkat kinguppaallu (rejer) pisassiissutigineqartut tamakkiisumik atorneqartarnissaat anguniagaavoq. Taamaattumik pisassiissutiniit piunasaqaatit sukaterneqassapput, soorlu rejer-t qalipaata imaanut eqqarneqaannartarpata (selskab-it)

akitsuuserneqarnissaat, sulissutigineqassaaq. Taannalu akitsuut aalisartunut inuttaasunullu nammikkiutigineqannginnissaa qulakkeerniarneqassaaq.

31. Utoqqaat, innarluutillit, timersortartullu ukioq kaajallallugu umiarsuarmik angalasarnerat akikillisaavigineqassaaq:
Aasaanerani (højsæson-imi) utoqqalinersiallit, innarluutillit, timersortartullu umiarsuarmik angalasarnerat affaannarmik akeqalersinneqarnissaa piviusunngortinneqassaaq.
Taamaasiornikkut ukioq kaajallallugu AUL-imi angalanermi akikillisaasarnerit atuutilersinneqassallutik.
32. Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsiveqarfiini tamani pisariaqanngitsumik aningaasartuuteqartarnek unitsivinniarlugu misissueqqissaartoqassaaq aamma Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaanni ingerlatseqatigiiffiutaannilu tamani misissuitsitsisoqassaaq. Misissuinerit suleqatigiissitamik pilersitsinikkut nalunaaruteqaqqaarani ingerlanneqassapput.
33. Nunatta avataaneersunut Nunatsinneersunullu siunnersortinut aningaasartuuterpassuit 200 mill. Kr. sinneqartuaannartut annikillisinniarlugit misissueqqisaartussamik suleqatigiissitamik Naalakkersuisut pilersitseqquneqarput.
34. Unioqqutitsisut akiliisitaasarnerinit isertitat, aningaasat arsaarinnissutit naalagaaffimmut nakkartinneqartartut tamaasa eqqarsaatigalugit tamakkiisumik nunatsinnut tutsinneqartalernissaat sulissutigineqassasoq. Taamaalilluta atornerluinerit akiorniarneqarnerinut pinaveersaartitsinermullu aningaasaliissutissatut atorneqarsinnaasunngorlugit.
35. Biilit bateerinik ingerlatillit akitsuuserneqartanngitsut biilinu oliemik ingerlatilinnut akitsuutaasartut affaanik akitsuuserneqartalernissaat 2020-immit aallartinneqassasoq. Aammalu aqqusinernik atuinermut akiliuteqartitsisarneq taakkununga tamakkiisumik atuutissasoq.
36. Nunatta akileraarutigut isertitaqarnerulernissaa anguniarlugu Nunamut aallaavimmut akileraartussaataaneq-rup Danmarkimi atuutsinneqartup (Kildelandsskat)-ip Nunatsinnut naleqqussarlugu atuutsinneqalernissaa Naalakkersuisut sulissutigissagaat 2021-imiit atuutilersussanngorlugit. Tamatumani pineqartussat ilaat makkuussapput:
 - a. Nunap pisuussutaasa suulluunniit nunanut allanut annissuunneqartut qanorluunniit aningaasarsiutaaqqinnerisa Kalaallit Nunaannut akileraarutaasarnissaat.
 - b. Suliffeqarfiit Kalaallit Nunaannit pisussutit aallaavigalugit suliffeqarfiusut sulisui tamarmik Kalaallit Nunaannut akileraartussaataaneqarnissaat.
 - c. Kalaallit Nunaata pisuussutaanik aallaaveqartumik iluanaarutit nunarsuarmi sumiikkaluarpata Kalaallit nunaannut akileraaruserneqartarnissaat.

Ilaasa kissaatigut annertugisinnaagaat nalunngilarput. Taamaakkaluartorli Siumumiit

isumaqarpugut nunatta ingerlanneqarneranut pitsanngorsaataasussat maani nunami najugaqavissut salliutillugit ingerlanneqartariaqartut. Naatsumik oqaatigalugu allannguinerit ersittumik sukkasuumillu nunaqavissunut malunniunnissaat pisariaqarpoq.

Nalunngilarput ilaanni pisariaqartartoq allanngortitsilaarsinnaaneq, soorlu isummat assigiinngitsut qanillisarnissaat pisariaqarsinnaasarluni.

Taamatut oqaaseqarluta Siumumiit partiit tamaasa suleqatiseraagut. Oqaloqatigiinnissamut qilanaarpugut.

Suliassarlu ataatsimiititaliamut suliassanngorlugu ingerlatipparput.

Hermann Berthelsen
Siumut